

Francio Guadeloupe en anti-racisme

Sandew Hira
20 november 2012

Inleiding

Op 27 februari 2011 gingen Francio Guadeloupe en ik met elkaar in debat over het vraagstuk van racisme naar aanleiding van zijn essay *Adieu aan de nikkers, koelies en makambas – een pleidooi voor de deconstructie van het rasdenken binnen de Nederlandse Caraïbistiek* (Radboud Universiteit Nijmegen 2010).

De voorbereidingen en het debat zelf heb ik als zeer plezierig ervaren. Het laat zien dat zwarte mensen met elkaar van mening kunnen verschillen en toch broederlijk met elkaar kunnen optrekken in de strijd tegen racisme. Dit is het klimaat dat we willen bevordering vanuit de stroming van Decolonizing the Mind. Er moet ruimte zijn voor discussie, debat en meningsverschillen.

Het debat zelf is op video opgenomen en te volgen via YouTube:

<http://www.youtube.com/watch?v=Uuf1tKY-UDg>.

De tekst van mijn inleiding is te downloaden via

<http://www.iisr.nl/download/InleidingDebatMetFranciaGuadeloupe.doc>

Ik had gehoopt dat we na het debat verder samen zouden optrekken in de strijd tegen racisme, ieder met zijn eigen opvattingen en ideeën en zijn eigen ruimte voor kritiek en discussie. We hoeven het niet met elkaar eens te zijn, maar we kunnen wel met elkaar in gesprek blijven.

Helaas, ondanks pogingen van mijn kant om zo'n samenwerking van de grond te trekken is het niet gelukt. Het is niet anders.

De oude stelling van Guadeloupe

In zijn essay verkondigde Guadeloupe de stelling dat "het indelen van mensen in zwart, bruin en wit [een] menselijke

waarheid/afpraak [is]. Hierbij gaat het om afspraken die onder de loodzware druk van slavernij, racisme, contractarbeid en koloniale uitbuiting tot stand zijn gekomen. Raciale indelingen zijn symbolen van een historische ballast dat we nog steeds meedragen (en moeilijk vanaf kunnen komen)." (p. 13)

Guadeloupe's oplossing voor racisme is: "Door adieu te zeggen aan nikkers, koelies en makambas in ons wetenschappelijk schrijven en denken ... zullen we ook vaarwel zeggen aan de reïficatie (essentialisering) creolen, Hindoestanen en blanken." (p. 14). Met andere woorden: gebruik geen etnische classificatie: weg met de termen, zwart, bruin of blank, moslim, hindoe of christen.

Racisme verdwijnt als we onze taal veranderen. De kern van mijn kritiek is dat racisme is niet ontstaan uit taal en ook niet zal verdwijnen door een ander taalgebruik. Het is geheel van sociale, economische en politieke verhoudingen dat ontstaan is uit een historische samenloop van omstandigheden en niet door de introductie van een bepaald soort taalgebruik. Dat heeft geleid tot een situatie waarbij superioriteit en inferioriteit gekoppeld is aan ras en dat heeft weer geleid tot een bepaald taalgebruik en niet omgekeerd. De beleidsimplicaties zijn verschillend. Guadeloupe stelt voor om bepaalde woorden niet meer te gebruiken, dan verdwijnt racisme. Ik stel voor om de machtsstructuren die racisme in standhouden aan te vallen en af te breken. Enfin, we verschillen van mening over dit soort zaken. No big deal.

De nieuwe stelling van Guadeloupe

Op de website

<http://www.socialevraagstukken.nl/geloof-in-ras-is-onuitroeibaar/> gaan "wetenschappers en denkers in debat over maatschappelijke kwesties". Daar verkondigt Guadeloupe een nieuwe stelling, die nauw samenhangt met zijn oude stelling: "Anti-racisten en racisten zijn

eigenlijk aanhangers van dezelfde geloofsovertuiging: het geloof in ras. We moeten stoppen met het belijden van deze godsdienst en in plaats daarvan een nieuwe vorm van atheïsme beoefenen. Pas dan komt er echt een einde aan racisme."

[\(http://www.socialevraagstukken.nl/site/2012/04/24/geloof-in-ras-is-onuitroeibaar/\)](http://www.socialevraagstukken.nl/site/2012/04/24/geloof-in-ras-is-onuitroeibaar/).

Hij vervolgt: "De verdedigers van beide posities zijn onwetende aanhangers van één en hetzelfde geloof: de religie van de moderniteit. Deze religie staat voor de algemene overtuiging dat we de demon "ras" niet kunnen uitbannen. Ik zie het als mijn taak om dit geloof – deze handelingsgewoonte – te vernietigen en ik wil mijn 'mede-intellectuelen' oproepen om hieraan bij te dragen."

Fijn, als anti-racist denk je dat dit een kritiek is op de heersende opvattingen van Wilders of Bolkenstein die de superioriteit verkondigen van de westerse cultuur in naam van "moderniteit".

Wie schetst mijn verbazing als ik verder lees: *"Ik noem de algemeen gedragen overtuiging dat ras een onuitroeibaar begrip is dus een geloof, een godsdienst. Hiermee probeer ik een allerlaatste alternatief te bieden voor de gebruikelijke aanpak van de strijd tegen racisme in Nederland. Deze strijd richt zich tegen ideologieën en institutionele praktijken waarin het algemene geloof in ras en de hiërarchische noties van het raciale verschil aangemoedigd worden. Met 'de gebruikelijke aanpak' doel ik op analyses van publieke intellectuelen zoals Sandew Hira, waarin in laatste instantie altijd wordt aangegeven wie meer of minder waarschijnlijk wél of géén racisten zijn. De 'roze-huidigen', de zogenaamde 'oudkomers' in Nederland, zijn altijd verdacht tot het tegendeel bewezen wordt, terwijl de donkere nieuwkomers op hun beurt altijd slachtoffer zijn, totdat anders bewezen is.[2]Wat irritant is voor diegenen die racisme aldus analyseren, is dat de aangeklaagden en verdachten van racisme – hetzij bewust hetzij onbewust – de aanklacht zelf ontkennen. Zij bagatelliseren als moderne apologeten de impact van racisme in de Nederlandse samenleving, terwijl ze beweren dat we allemaal gewoon maar moeten accepteren dat het geloof in ras niet zal verdwijnen!"*

Hé, dit gaat niet over Wilders, dit gaat over mij! Hij verwijst in noot 2 naar mijn essay *Decolonizing the Mind*: *"Onder de verschillende openbare intellectuelen in Nederland, is Sandew Hira het meest consistent in zijn aanklacht dat autochtonen een racistische*

attitude hebben. Hij heeft ook kritiek geuit op academici die als apologeten voor (de sporen van het) kolonialisme fungeren. Zie: Decolonizing the Mind: een fundamentele kritiek op wetenschappelijk kolonialisme (Den Haag: Amrit, de 2009)."

Guadeloupe doceert op de universiteit. Daar leren de studenten in het eerste jaar de kunst van bronvermelding. Als je iemand domme stellingen in de schoenen schuift, dan moet je die persoon letterlijk citeren en de bron aangeven. Je wordt geacht dit principe te kennen totdat je afgestudeerd en gepromoveerd bent. Daarna leer je een ander principe kennen: *"Als je als zwarte man carrière wilt maken in de witte academische wereld, dan moet je de oude wetenschappelijke gewoonten vergeten. Je moet zwarte critici van witte academici in diskrediet brengen, door hem of haar de meest stomme opvattingen toe te schrijven die hij of zij nooit heeft verkondigd maar hem of haar wel in een negatief daglicht zet. Je moet niet citeren en naar paginanummers verwijzen, maar een algemene verwijzing naar zijn publicatie geven, zodat het lijkt als je het uit de bron hebt."*

Het is niet integer en heel gemeen, maar daar gaat het niet om. Na je afstuderen leer je dat er zoets is als carrière maken, je hypotheek betalen, je bazen tevreden stellen etc. Dan wordt integriteit van academisch onderzoek vervangen door de vraag: hoe overleef ik in de witte academische wereld? Het antwoord is dan: je moet je opstellen tegen mensen als ik, die scherpe kritiek uiten op de academische wereld waarin je functioneert. Dan vestig je je eigen legitimiteit in die kringen.

Prima, ik heb er geen moeite mee. Je hebt het recht op je eigen mening en je eigen carrière. Ik heb ook alle begrip voor de strijd om te overleven in die witte academische wereld. Ik gun iedere zwarte persoon een boterham, ook al gebeurt dat in een omgeving waarin je jezelf soms moet vernederen.

Waar ik geen begrip voor kan opbrengen is dat je in dat proces het nodig vindt om de meest idiote opvattingen aan mij toe te schrijven zodat ik in diskrediet wordt gebracht en jij bij je witte collega's in achting kan stijgen. Waarom niet een citaat nemen uit *Decolonizing the mind* met paginanummer waarin ik de stomme stelling verkondig dat *"De 'roze-huidigen', de zogenaamde 'oudkomers' in Nederland, altijd verdacht [zijn] tot het tegendeel bewezen wordt, terwijl de donkere nieuwkomers op hun beurt altijd slachtoffer zijn, totdat anders bewezen is."*

Waar verdedig ik de idiote gedachte (citaat en paginanummer graag) dat "we allemaal gewoon maar moeten accepteren dat het geloof in ras niet zal verdwijnen."

Guadeloupe en zijn netwerk doen onderzoek naar het vraagstuk van de relatie tussen ras, klasse, etnische identiteit en natievorming. Op dat terrein zijn er verschillende stromingen actief, ook de stroming van *Decolonizing the mind*. We doen onderzoek en ontwikkelen theorieën over de relatie tussen ras, klasse, etnische identiteit en natievorming. In het debat met Guadeloupe zijn die verschillen duidelijk naar voren gekomen. Ook in zijn nieuwe opvattingen als zou het gaan om godsdienst in plaats van theoretische stromingen verschil ik van mening met hem. Ik zal graag die meningsverschillen in een publiek debat willen bediscussiëren. Maar dan moet je integer genoeg zijn om de opvattingen van de andere met citaten en bronvermelding weer te geven.